

Consiliul Superior al Magistraturii
Judecătoria Chișinău
(sediul Buiucani)

MD-2004, mun. Chișinău,
bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 200
tel./fax 022-29-50-92

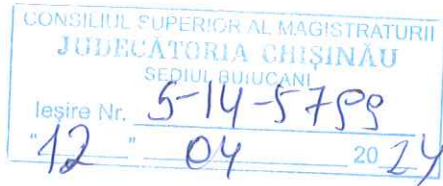

The Supreme Council of Magistrates
Chișinău District Court
(Buiucani Office)

MD-2004, Chișinău,
200 Ștefan cel Mare și Sfânt blvd.
Tel. number/fax 022-29-50-92

Dosarul nr. 1-353/2023
Data: 11.04.2024

Către Curtea Constituțională a Republicii Moldova
Mun. Chișinău, str. Al. Lăpușneanu, nr. 28
MD-2004

Prin prezenta, judecătorul Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani), Bejenari Olga vă expediază în adresa DVS, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a avocatului Nicoară Vasile înaintată în cadrul cauzei penale de învinuire a lui Carp Petru Petru de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 329 alin. (2) lit. a) din Codul penal.

Anexe:

1. Încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 10 aprilie 2024 (5 file);
2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate (12 file);
3. Copia rechizitoriului (13 file);
4. Copia procesului-verbal cu privire la contravenție (3 file).

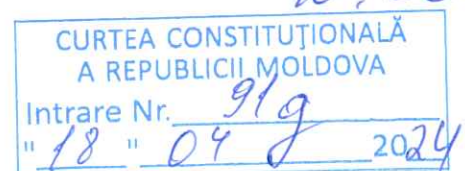
Cu deosebit respect,

Judecătorul
Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani)

Olga BEJENARI

Ex.: Stratila Alisa
Tel. 079338405

4-353/23
1- 23021611-12
- 1-10022023

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușeanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. c) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie
1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin.(1) lit. c) și 39 din Codul
Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

I – AUTORUL SESIZĂRII

(Informații cu privire la autorul sesizării și eventualul său reprezentant)

1. Nume/Denumire Nicoară

2. Prenume Vasile

3. Funcția Avocat BAA „Pro Dreptate”

6. Numele și prenumele reprezentantului*

7. Ocupația reprezentantului

8. Adresa reprezentantului

9. Tel.

10. Fax

II – OBIECTUL SESIZĂRII

11. Prezenta sesizare se referă la un ansamblu de elemente și principii cu valoare constituțională interconexe și are ca obiect exercitarea controlului constituționalității a prevederilor articolului 329 alin. (1) din Codul penal în partea ce ține de sintagma „**a obligațiilor de serviciu**”, prin prisma **articolului 22 din Constituție** separat și combinat cu **articolul 1 alin. (3)**, care garantează **principiul legalității incriminării și al legalității pedepsei penale**; **articolul 16**, care garantează **dreptul la nediscriminare** și **articolul 23 alin. (2) din Constituție**, care instituie **criteriile de calitate pe care trebuie să le îndeplinească o lege**.

III – EXPUNEREA PREȚINSEI SAU A PREȚINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAȚII

12. La Judecătoria Chișinău sediul Buiucani este pendinte cauza penală privind învinuirea lui Carp Petru de comiterea infracțiunii prevăzută la art. 329 alin. (2) lit. a) din Codul penal. Inculpatului i se reproșează, că „*prin acțiunile sale a comis infracțiunea de (...) neglijența în serviciu, adică, îndeplinirea necorespunzătoare de către o persoană publică a obligațiilor de serviciu ca rezultat al unei atitudini neglijente și neconștiincioase față de ele, cauzând daune în proporții mari intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice (...)*”.

13. În contextul **elementului material al infracțiunii de neglijență în serviciu**, inculpatul este acuzat de faptul că „*exercitând în baza contractului individual de muncă nr.56/19 din 01 martie 2019, funcția de maistru serviciul de defrișare, în cadrul Întreprinderii Municipale Asociația de Gospodăria a Spațiilor Verzi, fiind în conformitate cu prevederile art. 123 alin. (2) din Codul penal, persoană publică, având în virtutea acestei funcții permanent drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor autorității publice, contrar sarcinilor de bază a funcției enunțate la Capitolul II al fișei de post, și anume, pct. 2.1 care prevede „să citească proiectele dendrologice, actele fitosanitare, cât și alte acte ce țin de activitate și să le îndeplinească în natură”; contrar pct.2.3 „asigură îndeplinirea în termenii stabiliți a planului de activitate a întreprinderii ce ține de curățare/defrișare arbori și lichidarea situații de avariere, întreține și renovează plantațiile verzi din sectorul gestionat”; contrar pct.2.5 „organizează și repartizează lucrările pe brigadă/echipă, supraveghează execuția lucrărilor pe tot timpul programului de lucru”; contrar pct.2.14 „zilnic execută lucrări silvotehnice preconizate, conform actelor permissive eliberate de organele abilitate de mediu cu întocmirea actelor de îndeplinire a lucrărilor silvotehnice care sunt executate”, conform Contractului individual de muncă, fiind responsabil de asigurarea gospodăririi spațiilor verzi pe teritoriul sectorului Buiucani, mun. Chișinău, în perioada 17 februarie 2022-14 mai 2022 și-a îndeplinit necorespunzător obligațiunile de serviciu, în special, nu a organizat și nu a asigurat o verificare și curățare eficientă a arborilor amplasați pe teritoriul Grădinii publice „Alunelul”, amplasată în strada Calea Iașilor din mun. Chișinău, din punct de vedere a pericolului de prăbușire sau rupere și a necesității defrișării sau curățirii acestora, pentru a nu pune în pericol viața și sănătatea populației*”. Astfel, în esență, inculpatul a fost acuzat de încălcarea „**obligațiilor profesionale**” dar nu a „**obligațiilor de serviciu**”, având în vedere considerentele indicate la pct. 6.3 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.7 din 15.05.2017. Aspectele legate de lipsa calităților speciale ale subiectului infracțiunii nu vor fi abordate în fața Înaltei Curți, acestea vor fi invocate în procesul de judecare a cauzei penale în care este vizat inculpatul.

14. Autorul prezentei sesizări își sprijină argumentarea și își întemeiază solicitările pe următoarele prevederi legislative și jurisprudențiale:

1) Prevederile relevante ale Constituției RM:

Articolul I

Statul Republica Moldova

„(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate”.

Articolul 16

Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sânt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială”.

Articolul 22

Neretroactivitatea legii

„Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos”.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative”.

2) Jurisprudența Curții Constituționale a RM

Prevederi relevante ale Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016

„71. ... excepția de neconstituționalitate reprezintă o acțiune procesuală de apărare (...)

80. Curtea menționează că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil”.

Prevederi relevante ale Hotărârii Curții Constituționale nr. 22 din 27.06.2017

„53. ... garanțiile constituționale prevăzute de art. 22 din Constituție, de rând cu prevederile art. 7 din Convenția Europeană, consacră principiul legalității incriminării și pedepsei penale.

56. ... garanțiile instituite în Constituție impun ca doar legiuitorul să reglementeze conduita incriminată, astfel încât fapta, ca semn al laturii obiective, să fie cert definită, dar nu identificată prin interpretarea extensivă de către cei care aplică legea penală. O astfel de modalitate de aplicare poate genera interpretări abuzive. Cerința interpretării stricte a normei penale, ca și interdicția analogiei în aplicarea legii penale, urmăresc protecția persoanei împotriva arbitrarului (HCC nr.21 din 22.07.2016)”.

Prevederi relevante ale Hotărârii Curții Constituționale nr. 22 din 01.10.2018

„26. Curtea reamintește că exigențele statului de drept presupun, inter alia, asigurarea legalității și a certitudinii juridice (...).

28. În jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că articolul 7 din Convenție trebuie să fie interpretat și aplicat astfel încât să se asigure o protecție efectivă împotriva urmării penale, a condamnării și a sancționării arbitrare a persoanei (...).

29. ... Legalitatea incriminării și a pedepsei reprezintă principala garanție a securității juridice a persoanei în materie penală.

30. ... principiul în discuție are consecințe atât în activitatea de elaborare a normelor penale, cât și în procesul aplicării acestora. Altfel spus, acesta este obligatoriu deopotrivă pentru legislator și pentru judecător. În activitatea legislativă, principiul legalității incriminării și a pedepsei intervine atât sub aspect material, cât și sub aspect formal. Sub aspect material, acest principiu îi impune legislatorului două obligații fundamentale: (1) să prevadă într-un text de lege faptele considerate infracțiuni și pedepsele aferente; și (2) să redacteze textul legal cu suficientă claritate, pentru ca orice persoană să poată realiza care sunt acțiunile sau inacțiunile care intră sub incidența lui. Aspectul formal se referă la obligatia adoptării normelor penale ca legi organice, potrivit articolului 72 alin. (3) lit. n) din Constituție (...).

32. Curtea Europeană a relevat în jurisprudența sa că infracțiunea și pedeapsa trebuie să fie prevăzute de lege. Expresia „prevăzută de lege” presupune, între altele, ca legea să întrunească standardul calității, i.e. aceasta trebuie să fie accesibilă și previzibilă (...). De altfel, Curtea notează că și articolul 23 alin. (2) din Constituție implică adoptarea de către legislator a unor legi accesibile și previzibile.

38. ... pentru ca legea să îndeplinească cerința de previzibilitate, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit (Sissanis v. România, 25 ianuarie 2007, § 66). O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității. Aceeași concluzie este valabilă și pentru puterea discreționară nelimitată a instanțelor judecătorești (HCC nr. 28 din 23 noiembrie 2015, § 61)”.

Prevederi relevante ale Hotărârii Curții Constituționale nr. 33 din 07.12.2017

60. ... Curtea reamintește că în jurisprudența sa a reținut că **persoana trebuie să poată determina, fără echivoc comportamentul care poate avea un caracter penal** (HCC nr. 21 din 22 iulie 2016, § 71).

61. Astfel, cerințele de calitate a legii necesită a fi îndeplinite în ceea ce privește atât **definiția unei infracțiuni, cât și pedeapsa prevăzută pentru acea infracțiune**. Or, calitatea legii penale constituie o condiție vitală pentru **menținerea securității raporturilor juridice și ordonarea eficientă a relațiilor sociale**.

66. ... în Hotărârea nr. 6 din 16 aprilie 2015 (§§87-88), Curtea a statuat că legiuitorul are dreptul de apreciere a situațiilor ce necesită a fi reglementate prin norme legale. Acest drept semnifică posibilitatea de a decide asupra oportunității la adoptarea actului legislativ în conformitate cu politica penală promovată în interesul general. **Totodată, orice reglementare urmează a fi în limitele principiilor statuate în sistemul de drept în vigoare și să se subscrie principiului preeminenței dreptului.**

67. În acest sens, Curtea reține că, deși legiferarea măsurilor ce țin de politica penală a statului ține de competența exclusivă a Parlamentului, totuși această competență **nu exclude exercitarea controlului de constituționalitate asupra măsurilor adoptate.**

69. Curtea reține că infracțiunea (...) face parte din categoria infracțiunilor contra bunei desfășurări a activității în sfera publică, prin urmare fiind săvârșită de un subiect special, și anume de persoana publică.

70. Curtea menționează că **persoana publică, în calitate de subiect special al infracțiunii abuz de putere sau abuz de serviciu, este investită cu exercitarea atribuțiilor specifice serviciului public.**

71. Curtea menționează că pentru incidența infracțiunii de abuz de putere sau abuz de serviciu este obligatorie, în calitate de situație-premisă, existența prealabilă a unui serviciu în care făptuitorul își desfășoară activitatea. **Totodată, organele de urmărire penală și instanțele de judecată au obligația de a identifica atribuțiile de serviciu care au fost încălcate în urma săvârșirii infracțiunii.**

88. Curtea constată că elementul material al infracțiunii cuprinse la art.327 din Codul penal se rezumă, în esență, la o **formulare generală, care sancționează orice încălcare a atribuțiilor de serviciu săvârșită de persoanele publice, dacă aceasta a cauzat daune (...).**

89. Astfel, Curtea reține că **elementul material al infracțiunii de abuz de putere sau abuz de serviciu este expus într-o formulă extrem de vagă, încât atât organele judiciare care au misiunea de a interpreta și aplica legea, cât și destinatarii legii nu pot anticipa încălcarea căror atribuții de serviciu pot determina atragerea la răspundere penală, or, norma penală nu indică la care prevedere normativă trebuie raportate pozițiile criticate.**

90. Având în vedere specificul dreptului penal, Curtea reține că **răspunderea penală pentru infracțiunea de abuz de putere sau abuz de serviciu nu poate interveni pentru orice încălcare de către persoanele publice a atribuțiilor de serviciu fără a da o justă apreciere caracterului actului normativ din care emană (...).**

91. Curtea observă că, atunci când operează cu noțiunea de „atribuții de serviciu”, Codul penal utilizează expresia „**atribuții acordate prin lege**” (...).

92. Prin urmare, Curtea deduce că **scopul legiuitorului a fost de a circumscrie legea penală la cercul atribuțiilor de serviciu conținute în „lege”.**

93. ... Curtea menționează că, pentru aplicarea normei penale în calitate de ultim resort, noțiunea „situația de serviciu” din elementul material al infracțiunii „abuz de putere sau abuz de serviciu” de la articolul 327 CP trebuie analizată doar prin raportare **la atribuțiile de serviciu acordate prin lege.**

94. În acest sens, Curtea notează că **conceptul de lege poate fi înțeles doar ca act adoptat de Parlament în temeiul art. 72 din Constituție.**

95. Curtea reține că, **în cazul în care folosirea intenționată de către o persoană publică a situației de serviciu nu s-ar raporta la atribuțiile de serviciu prevăzute de o lege, s-ar ajunge la situația ca elementul material al infracțiunii de abuz de putere sau abuz de serviciu să fie configurat atât de către legiuitor, cât și de către alte entități publice.**

96. Pentru aceste considerente, Curtea reiterează că **legea penală are repercusiunile cele mai dure comparativ cu alte legi sancționatoare, ea încredințează faptele cele mai prejudiciabile, respectiv, norma penală trebuie să dispună de o claritate desăvârșită pentru toate elementele componentei infracțiunii în cazul normelor din partea specială a legii penale** (HCC nr. 14 din 27 mai 2014, § 83).

103. ... Curtea reține că pentru asigurarea principiului legalității incriminării textul „a situației de serviciu” din alin. (1) al art. 327 din Codul penal urmează a fi interpretat prin raportare la atribuțiile de serviciu reglementate expres prin lege.

6

3) Prevederi relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (în continuare CEDO)

Articolul 7

Nici o pedeapsă fără lege

„1. Nimeni nu poate fi condamnat pentru o acțiune sau o omisiune care, în momentul săvârșirii, nu constituia o infracțiune potrivit dreptului național sau internațional. De asemenea, nu se poate aplica o pedeapsă mai severă decât aceea aplicabilă în momentul săvârșirii infracțiunii”.

4) Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (în continuare CtEDO)

Hotărârea din 24.05.2007 în cauza Dragotoniu și Militaru – Pidhorni c. României

„43. Din aplicarea extensivă a legii penale rezultă că, cel puțin din cauza lipsei unei interpretări jurisprudențiale accesibile și evident previzibile, cerințele articolului 7 nu ar putea fi privite drept respectate în privința unui acuzat”.

5) Jurisprudența (comparată) relevantă a Curții Constituționale a României

Prevederi relevante ale Deciziei nr.405 din 15.06.2016

„ 47. ... Curtea urmează să analizeze în ce măsură sintagma "îndeplinește în mod defectuos" respectă standardul de claritate și predictibilitate cerut de Legea fundamentală și de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

49. În jurisprudența sa, Curtea a statuat, în esență, că o noțiune legală poate avea un conținut și înțeles autonom diferit de la o lege la alta, cu condiția ca legea care utilizează termenul respectiv să îl și definească. În caz contrar, destinatarul normei este acela care va stabili înțelesul acelei noțiuni, de la caz la caz, printr-o apreciere care nu poate fi decât una subiectivă și, în consecință, discreționară (...).

50. ... Curtea constată că fapta incriminată trebuie să fie săvârșită în exercitarea atribuțiilor de serviciu. Curtea reține că neîndeplinirea unui act și îndeplinirea defectuoasă a unui act reprezintă modalități de realizare a elementului material al laturii obiective a infracțiunii de abuz în serviciu. Astfel, Curtea apreciază că acestea sunt elemente care contribuie la configurarea infracțiunii de abuz în serviciu. Din această perspectivă, Curtea observă că, privitor la îndatoririle legate de o anumită funcție sau de un anumit loc de muncă, există un complex de norme, unele cuprinse în acte normative cu caracter general, privind îndatoririle angajaților în genere, altele, în acte normative cu caracter special. Îndeplinirea unei atribuții de serviciu implică manifestarea de voință din partea persoanei în cauză, care se concretizează în acțiunile efective ale acesteia și care are ca scop ducerea la bun sfârșit/realizarea obligației prescrise. Realizarea acestui demers se raportează atât la un **standard subiectiv/intern** al persoanei care exercită atribuția de serviciu, cât și la un **standard obiectiv**. **Standardul subiectiv** ține de forul intern al persoanei respective, iar măsura în care acesta este atins ține de autoevaluarea acțiunilor întreprinse. **Standardul obiectiv** are ca element de referință principal normativul actului care reglementează atribuția de serviciu respectivă.

51. Curtea reține că, deși cele două standarde coexistă, **standardul subiectiv nu poate exceda standardului obiectiv**, în analiza modalității de executare a unei atribuții de serviciu acesta din urmă fiind prioritar. Totodată, Curtea reține că, întrucât **standardul obiectiv este determinat și circumscris prescripției normative**, reglementarea atribuțiilor de serviciu și a modalității de exercitare a acestora determină sfera de cuprindere a acestui standard. Acesta nu poate, fără a încălca principiul previzibilității, să aibă o sferă de cuprindere mai largă decât prescripția normativă în domeniu. Pe cale de consecință, unei persoane nu i se poate imputa încălcarea standardului obiectiv prin constatarea neîndeplinirii de către aceasta a unor prescripții implicite, nedeterminabile la nivel normativ. Mai mult, Curtea reține că, chiar dacă anumite acțiuni, ce însoțesc exercitarea unei atribuții de serviciu, se pot baza pe o anumită uzanță/cutumă, aceasta nu se poate circumscrie, fără încălcarea principiului legalității incriminării, standardului obiectiv ce trebuie avut în vedere în determinarea faptei penale.

52. Astfel, Curtea apreciază că, în primul rând, **legiuitorului îi revine obligația, ca, în actul de legiferare, indiferent de domeniul în care își exercită această competență constituțională, să dea dovadă de o atenție sporită în respectarea principiului clarității și previzibilității legii (...).**

54. ... Curtea constată că termenul "defectuos" nu este definit în Codul penal și nici nu este precizat elementul în legătură cu care defectuoșitatea este analizată, ceea ce determină lipsa de claritate și previzibilitate a acestuia. Această lipsă de claritate, precizie și previzibilitate a sintagmei "îndeplinește în mod defectuos" din cadrul dispozițiilor criticate creează premisa aplicării acesteia ca rezultat al unor interpretări sau aprecieri arbitrare.

55. Având în vedere aceste aspecte, precum și faptul că persoana care are calitatea de funcționar în sensul legii penale trebuie să poată determina, fără echivoc, care este comportamentul ce poate avea semnificație

penală, Curtea constată că sintagma "îndeplinește în mod defectuos" din cuprinsul dispozițiilor art. 246 din Codul penal din 1969 și ale art. 297 alin. (1) din Codul penal nu poate fi interpretată decât în sensul că îndeplinirea atribuției de serviciu se realizează "prin încălcarea legii". Aceasta este singura interpretare care poate determina compatibilitatea normelor penale criticate cu dispozițiile constituționale referitoare la claritatea și previzibilitatea legii (...).

56. Totodată, Curtea apreciază că raportarea la prescripția normativă trebuie realizată și în ipoteza analizei neîndeplinirii unui act, cu atât mai mult cu cât, în domeniul penal, o inacțiune dobândește semnificație ilicită doar dacă aceasta reprezintă o încălcare a unei prevederi legale exprese care obligă la un anumit comportament într-o situație determinată.

58. ... Curtea observă că, în stabilirea săvârșirii infracțiunii de abuz în serviciu, organele judiciare au în vedere, pe lângă prescripțiile normative ale legii, și încălcarea anumitor obligații prevăzute prin (...) instrucțiuni sau dispoziții ale organelor competente (fișa postului), altele decât reglementările penale (...).

59. Astfel, Curtea constată că raportarea organelor judiciare la o sferă normativă largă care cuprinde, pe lângă legi și ordonanțe ale Guvernului, și acte de nivel inferior acestora, cum ar fi hotărâri ale Guvernului, ordine, coduri etice și deontologice, regulamente de organizare internă, fișa postului, are influență asupra laturii obiective a infracțiunii de abuz în serviciu prin extinderea acesteia la acțiuni sau inacțiuni ce definesc elementul material al laturii obiective a infracțiunii, dar care nu sunt prevăzute în acte normative de reglementare primară.

60. ... practica judiciară s-a întemeiat pe dispozițiile art. 246 și 248 din Codul penal din 1969, precum și pe cele ale art. 297 din Codul penal, care folosesc o exprimare generală, fără a arăta în mod limitativ acțiunile sau omisiunile prin care se săvârșește această infracțiune. Chiar dacă, din punct de vedere practic, o astfel de enumerare limitativă nu este posibilă prin dispozițiile care incriminează abuzul în serviciu, având în vedere consecința pe care reglementarea unei atribuții de serviciu o are în materia incriminării penale a acestei fapte, Curtea statuează că neîndeplinirea ori îndeplinirea defectuoasă a unui act trebuie analizată numai prin raportare la atribuții de serviciu reglementate expres prin legislația primară - legi și ordonanțe ale Guvernului. Aceasta deoarece adoptarea unor acte de reglementare secundară care vin să detalieze legislația primară se realizează doar în limitele și potrivit normelor care le ordonă.

64. Curtea constată că în cazul în care neîndeplinirea ori defectuoșitatea îndeplinirii unui act nu s-ar raporta la atribuții de serviciu prevăzute într-un act normativ cu putere de lege s-ar ajunge la situația ca în cazul infracțiunii de abuz în serviciu elementul material al acesteia să fie configurat atât de legiuitor, Parlament sau Guvern, cât și de alte organe, inclusiv persoane juridice de drept privat, în cazul fixei postului, ceea ce nu este de acceptat în sistemul juridic de drept penal. Curtea reține că, deși legislația primară poate fi detaliată prin intermediul adoptării unor acte de reglementare secundară, potrivit art. 4 alin. (3) din Legea nr. 24/2000 (...) actele normative date în executarea legilor și a ordonanțelor Guvernului se emit doar în limitele și potrivit normelor care le ordonă.

65. În concluzie, în materie penală, principiul legalității incriminării, "nullum crimen sine lege, nulla poena sine lege", impune ca numai legiuitorul primar să poată stabili conduita pe care destinatarul legii este obligat să o respecte, în caz contrar aceștia supunându-se sancțiunii penale. Pentru aceste argumente, Curtea constată că dispozițiile criticate încalcă prevederile art. 1 alin. (4) și (5) din Constituție prin faptul că permit configurarea elementului material al laturii obiective a infracțiunii de abuz în serviciu prin activitatea altor organe, altele decât Parlament - prin adoptarea legii, în temeiul art. 73 alin. (1) din Constituție -, sau Guvern - prin adoptarea de ordonanțe și ordonanțe de urgență, în temeiul delegării legislative prevăzute de art. 115 din Constituție. Astfel, Curtea constată că dispozițiile art. 246 din Codul penal din 1969 și ale art. 297 alin. (1) din Codul penal sunt constituționale în măsura în care prin sintagma "îndeplinește în mod defectuos" din cuprinsul acestora se înțelege "îndeplinește prin încălcarea legii".

6) Prevederi relevante ale Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr.7 din 15.05.2017

„6.1. În sensul alin. (1) art. 329 CP, prin „neîndeplinirea obligațiilor de serviciu” se înțelege omisiunea persoanei publice de a realiza unele activități, ce intră în obligațiile sale de serviciu, pe care aceasta putea și trebuia să le îndeplinească, în virtutea serviciului în exercițiul căruia se afla inculpatul. La rândul său, „îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu” presupune săvârșirea de către persoana publică a unor activități pentru a îndeplini obligațiile sale de serviciu, însă în mod defectuos, altfel decât se cuvine să fie îndeplinite, putând viza momentul îndeplinirii (la momentul nepotrivit, cu întârziere); întinderea obligației (în volum incomplet); conținutul obligației (în mod necalitativ) etc.

6.2. Instanțele de judecată vor ține cont că infracțiunea de neglijență în serviciu (art. 329 CP) va subzista numai atunci când făptuitorul comite o încălcare a obligațiilor de serviciu, aflate în exercițiul funcției.

Prin obligații de serviciu se înțeleg acele îndatoriri, care cad în sarcina unei persoane publice, potrivit normelor ce reglementează serviciul respectiv ori care sunt inerente naturii aceluși serviciu. Normele ce reglementează obligațiile de serviciu sunt variate, fiind cuprinse în legi și acte normative subordonate legii, unele dintre care stabilesc îndatoriri cu caracter general (care trebuie îndeplinite de către toate persoanele publice), iar altele stabilesc îndatoriri specifice fiecărei categorii de persoane publice, în parte. Astfel, instanțele de judecată vor examina, cu prudență, în fiecare caz aparte, în baza materialului probator, având în vedere actele normative, care reglementează serviciul, în exercițiul cărui se afla inculpatul, dacă ultimul a avut sau nu îndatorirea, a cărei încălcare i se impută.

Răspunderea penală pentru infracțiunea prevăzută la art. 329 CP va fi angajată și în ipoteza în care persoana publică nu a îndeplinit sau a îndeplinit **în mod defectuos o dispoziție individuală dată de către organul ierarhic superior**, având la bază o prevedere legală, a cărei aplicare intra în competența sa, dacă prin aceasta au fost cauzate daune, în proporții mari, intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice și juridice (...).

6.3. Dacă făptuitorul comite o încălcare a obligațiilor profesionale, nu a obligațiilor de serviciu, reținerea la încadrare a art. 329 CP se exclude. Astfel, instanțele de judecată vor examina cu atenție natura obligației încălcate de făptuitor, întrucât unele domenii impun atât obligații profesionale propriu-zise, cât și obligații de natură administrativă. Astfel, spre deosebire de obligațiile de serviciu, obligațiile profesionale sunt îndatoriri, care izvorăsc din exercițiul unei profesii: de lucrător medical, de cadru didactic, de pompier etc. În modul acesta, instanțele vor ține cont de faptul că legea penală prevede pentru anumite domenii incriminări distincte pentru neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor profesionale. De exemplu, încălcarea regulilor sau metodelor de acordare a asistenței medicale reprezintă nerespectarea obligațiilor profesionale (cele legate de „arta medicală” (lege artis), pe care lucrătorul medical o stăpânește și pe care trebuie să o aplice cu toată diligența), de către persoanele care acordă asistență medicală, care atrage răspunderea penală, în baza art. 213 CP.

Dacă însă persoanele care activează în domeniul medicinei, educației, protecției civile și situațiilor excepționale etc., încalcă obligațiile de serviciu, având calitatea de persoane publice (de exemplu, director al instituției medico-sanitare publice, șef de secție într-o instituție medico-sanitară publică (în domeniul medicinei); director al unei instituții de învățământ preșcolar sau preuniversitar de stat, rector, șef de catedră într-o instituție de învățământ superior de stat (în domeniul educației); șef al unității de pompieri (domeniul protecției civile și situații excepționale) etc.), în prezenta urmărilor prejudiciabile, cerute de art. 329 CP, cele comise vor constitui neglijență în serviciu”.

7) Prevederi relevante ale Codului penal

Articolul 3. Principiul legalității

„(2) Interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii penale sînt interzise...”

Articolul 6. Principiul caracterului personal al răspunderii penale

„(2) Răspunderii penale și pedepsei penale este supusă numai persoana care a săvârșit cu intenție sau din imprudență o faptă prevăzută de legea penală”.

Articolul 51. Temeiul răspunderii penale

„(2) Răspunderii penale este supusă numai persoana vinovată de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală”.

Articolul 52. Componenta infracțiunii

„(1) Se consideră componentă a infracțiunii totalitatea semnelor obiective și subiective, stabilite de legea penală, ce califică o faptă prejudiciabilă drept infracțiune concretă.

(2) Componenta infracțiunii reprezintă baza juridică pentru calificarea infracțiunii potrivit unui articol concret din prezentul cod”.

Articolul 329. Neglijența în serviciu

„(1) Neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare de către o persoană publică a obligațiilor de serviciu ca rezultat al unei atitudini neglijente sau neconștiințioase față de ele, dacă aceasta a cauzat daune în proporții mari intereselor publice sau drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice”.

8) Prevederi relevante ale Codului de procedură penală

Articolul 281. Punerea sub învinuire

(2) Ordonanța de punere sub învinuire trebuie să cuprindă: ... formularea învinuirii cu indicarea ... **modului de săvârșire a infracțiunii și consecințele ei, caracterului vinei, motivelor și semnelor calificative pentru încadrarea juridică a faptei** ...

Neconstituționalitatea prevederilor legale criticate

15. În susținerea criticilor axate pe **articolul 1 alin. (3) și 23 din Constituție**, care vin în completarea argumentelor bazate pe **articolul 22 din Constituție** notăm, că *exigențele statului de drept* presupun *asigurarea legalității, securității juridice, respectarea drepturilor omului, nediscriminarea și egalitatea în fața legii*.
16. Principiul statului de drept fundamentează exigența unei *protecții adecvate împotriva arbitrarului* din partea puterii publice. Totodată *preeminența dreptului* ține de esența *statului de drept*. Principiul preeminenței dreptului impune ca orice imixtiune a autorităților în dreptul individului să fie supusă unui control strict.
17. Unul dintre elementele fundamentale ale preeminenței dreptului și ale statului de drept îl constituie *principiul legalității*. Legalitatea, ca principiu de bază al *statului de drept*, determină conformitatea normei sau a actului juridic cu normele superioare care stabilesc condiții de procedură privind edictarea normelor juridice (*HCC nr. 14 din 27.05.2014, && 40-43*).
18. Preeminența dreptului se asigură prin întreg sistemul de drept, inclusiv prin normele penale, acestea caracterizându-se prin anumite trăsături proprii, distinctive în raport cu alte categorii de norme, ce se diferențiază între ele prin caracterul și structura lor, prin sfera de incidență. Astfel, în materie penală, preeminența dreptului generează următoarele principii, și anume: *principiul legalității infracțiunilor și pedepselor; principiul inadmisibilității aplicării extensive a legii penale, în detrimentul persoanei, în special, prin analogie; principiul aplicării legii penale în timp; neretroactivitatea legii penale, cu excepția legii penale mai favorabile*. Orice reglementare de drept penal trebuie să fie conformă cu principiile fundamentale ale dreptului penal și cu exigențele prealabile ale protecției drepturilor fundamentale, prin exactitate respectând principiul legalității (*HCC nr. 14 din 27.05.2014, && 44-45, 76*).
19. Legiuitorul are dreptul de apreciere a situațiilor ce necesită a fi reglementate prin norme legale. Acest drept semnifică posibilitatea de a decide asupra oportunității la adoptarea actului legislativ în conformitate cu politica penală promovată în interesul general. Totodată, orice reglementare urmează a fi în limitele principiilor statuate în sistemul de drept în vigoare și să se subscrie principiului preeminenței dreptului. Normele penale trebuie să fie formulate într-o manieră **clară, concisă și precisă** (*HCC nr. 6 din 16.04.2015, && 87-88, 92*).
20. În Raportul Comisiei de la Veneția privind preeminența dreptului (*adoptat la cea de-a 86-a sesiune plenară, 25-26 martie 2011*) s-a stabilit: „47. *Parlamentul nu poate deroga de la drepturile fundamentale adoptând texte ambigue de legi. Cetățenii trebuie să se bucure de o protecție juridică esențială în fața statului și instituțiilor sale.*” În acest sens, Curtea Constituțională a notat că, potrivit **articolului 23 din Constituție**, statul asigură *dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, făcând accesibile în acest sens toate legile* (*HCC nr. 14 din 27.05.2014, & 79-80*).
21. În același timp, în materie penală, dispozițiile **articolului 22 din Constituție**, împreună cu prevederile articolului 7 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, garantează *principiul legalității incriminării și al pedepsei penale (nullum crimen, nulla poena sine lege)*.
22. Textul art. 7 & 1 CEDO instituie *principiul legalității delictelor și pedepselor* și cel potrivit căruia *o lege penală nu poate fi aplicată extensiv în detrimentul acuzatului*, în special prin analogie, ceea ce înscamnă că *o infracțiune trebuie să fie definită clar prin lege*. Această condiție este îndeplinită atunci când persoana poate să știe, pornind de la prevederile normei pertinente și la nevoie, cu ajutorul interpretării ce-i este dată în jurisprudență, ce acte și omisiuni sunt de natură să-i angajeze responsabilitatea penală.
23. În jurisprudența sa Curtea Constituțională a reținut, că principiul în discuție are consecințe atât în activitatea de elaborare a normelor penale, cât și în procesul aplicării acestora. Altfel spus, acesta este obligatoriu deopotrivă pentru legislator și pentru judecător. În activitatea legislativă, *principiul legalității incriminării și a pedepsei* intervine atât sub aspect *material*, cât și sub aspect *formal*. Sub aspect *material*, acest principiu îi impune legislatorului două obligații fundamentale: (1) *să prevadă într-un text de lege faptele considerate infracțiuni și pedepsele aferente*; și (2) *să redacteze textul legal cu suficientă claritate, pentru ca orice persoană să poată realiza care sunt acțiunile sau inacțiunile care intră sub incidența lui*. Aspectul *formal* se referă la obligația adoptării

normelor penale ca **legi organice**, potrivit articolului 72 alin. (3) lit. n) din Constituție (HCC nr. 12 din 14 mai 2018, §§ 35, 36; nr. 22 din 1 octombrie 2018, & 30).

24. **Legea penală** are repercusiunile cele mai dure comparativ cu alte legi sancționatoare, ea incriminează faptele cele mai prejudiciabile, respectiv, **norma penală trebuie să dispună de o claritate desăvârșită pentru toate elementele componentei infracțiunii** în cazul normelor din partea specială a legii penale. Totodată, a menționat, că formulele generale și abstracte într-un caz concret pot afecta funcționalitatea legii penale, aplicarea ei coerentă și sistemică, ceea ce ar denatura principiul calității legii (HCC nr. 14 din 27.05.2014, & 83-84).

25. Curtea Constituțională a statuat, că art. 7 CEDO de rând cu **articolul 22 din Constituție** trebuie să fie interpretat și aplicat astfel încât să se asigure o **protecție efectivă** împotriva urmării penale, a condamnării și a sancționării arbitrare a persoanei (HCC nr. 22 din 01.10.2018, & 28).

Cu privire la claritatea și previzibilitatea prevederilor „a obligațiilor de serviciu” din alin. (1) al art. 329 din Codul penal

26. În sensul art. 329 alin. (1) din Codul penal, infracțiunea de neglijență în serviciu se manifestă prin **neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare de către o persoană publică a obligațiilor de serviciu ca rezultat al unei atitudini neglijente sau neconștiințioase față de ele, dacă acestea au cauzat daune în proporții mari drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor fizice sau juridice**. Această normă penală nu respectă **standardul de claritate și predictibilitate** cerut de Legea fundamentală, având în vedere sintagma criticată, în pofida efortului depus de Curtea Supremă de Justiție în vederea „asigurării aplicării corecte și uniforme a legislației, care reglementează examinarea cauzelor penale, privind (...) neglijența în serviciu”. În consecință, așa după cum se întâmplă și în cazul inculpatului, unele persoane sunt judecate pentru faptul că ar fi **îndeplinit necorespunzător obligațiile de serviciu** prevăzute în **fișa postului**. La rândul său, „îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu” presupune săvârșirea de către persoana publică a unor activități pentru a îndeplini **obligațiile sale de serviciu, însă în mod defectuos** (Hotărârea Plenului CSJ nr.7 din 15.05.2017, pct. 6.1; sintagma „în mod defectuos” face ca viciul de calitate să fie mai pronunțat). Astfel, subiectele chemate să aplice legea penală raportează latura obiectivă a infracțiunii de neglijență în serviciu la **fișa postului**. Așadar, din cauza viciului de calitate a normei penale, se ignorează faptul că **în materie penală, principiul legalității incriminării impune ca numai legiuitorul primar să poată stabili conduita pe care destinatarul legii este obligat să o respecte**.

27. În sensul celor enunțate, reținem că potrivit pct.1 din Hotărârea Plenului CSJ nr.7 din 15.05.2017 „Infracțiunile, prevăzute la art. 327-329 CP, constituie fapte prejudiciabile, care aduc atingere activității de serviciu în sfera publică, dar care nu sunt legate nemijlocit de corupție, având menirea de a proteja, în plan principal, bunul mers al activității serviciului, în care persoana publică și persoana cu funcție de demnitate publică își desfășoară activitatea, prin îndeplinirea **atribuțiilor de serviciu cu responsabilitate, competență, eficiență, promptitudine și corectitudine, fără abuzuri și excese, cât și (...) a drepturilor și intereselor legale ale persoanei fizice sau ale persoanei juridice**”.

28. În același timp, potrivit pct. 2 din Hotărârea Plenului CSJ „procesul cercetării judecătorești, instanța trebuie să stabilească caracterul și cercul **atribuțiilor de serviciu** ale inculpatului, circumstanțele obiective, care evidențiază faptele persoanei publice, respectiv, persoanei cu funcție de demnitate publică, în raport cu **atribuțiile de serviciu, scopul și/sau motivele conduitei acestora**”.

29. Conform pct. 3 din Hotărârea Plenului CSJ „Infracțiunile, prevăzute la art. 327-329 CP, sunt infracțiuni cu subiect special (...). Din aceste rațiuni, la examinarea cauzelor penale, privind abuzul de putere sau abuzul de serviciu, **excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu, precum și neglijența în serviciu, instanțele de judecată trebuie să constate, dacă inculpatul dispune sau nu de calitățile speciale, cerute de art. 327-329 CP (...)**”.

30. Interpretarea normei de incriminare a infracțiunii de neglijență în serviciu, inclusiv prin prisma practicii uniforme impusă de Curtea Supremă de Justiție, denotă că „**obligațiile de serviciu**” (sintagmă din textul art. 329 alin. (1) CP, care se referă la elementul material al infracțiunii) nu poate fi percepută decât în contextul „**situației de serviciu**” a subiectului infracțiunii.

31. Examinând prevederile art. 329 alin. (1) CP, reținem că **elementul material al infracțiunii de**

neglijență în serviciu, în contextul sintagmei „*a obligațiilor de serviciu*”, este expus într-o formulă extrem de vagă. Respectiv, atât organele judiciare care au misiunea de a interpreta și aplica legea, cât și destinatarii legii nu pot anticipa încălcarea căror „*obligații de serviciu*” pot determina atragerea la răspundere penală, or, norma penală nu indică la care prevedere normativă trebuie raportate dispozițiile criticate, o situație identică fiind constatată la & 89 din HCC nr.33 din 07.12.2017.

32. Având în vedere specificul dreptului penal, urmează de reținut că răspunderea penală pentru infracțiunea de neglijență în serviciu nu poate interveni pentru orice încălcare de către persoanele publice a *obligațiilor de serviciu* fără a da o justă apreciere caracterului actului normativ din care emană. Or, este necesar un anumit raport de proporționalitate între caracterul actului normativ în care se regăsește „*obligațiile de serviciu*” a persoanei publice și comportamentul prin care aceste obligații se încalcă și îmbracă forma ilicitului penal (HCC nr.33 din 07.12.2017, & 90).

33. Promovând jurisprudența Curții Constituționale (HCC nr.33 din 07.12.2017, & 91) scoatem în evidență, că atunci când operează cu sintagma „*prin neîndeplinire sau îndeplinire necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu*”, Codul penal utilizează expresia „*prevăzută de lege*” (articolul 134²⁰ din Codul penal care incriminează neglijența în serviciu în domeniul bancar). În același timp, potrivit art. 2 din Legea nr.158 din 04.07.2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, noțiunea de „*funcție publică*” reprezintă „*ansamblul atribuțiilor și obligațiilor stabilite în temeiul legii în scopul realizării prerogativelor de putere publică*”.

34. Prin urmare, **deducem că scopul legiuitorului a fost de a circumscrie legea penală de incriminare a neglijenței în serviciu la cercul „*obligațiilor de serviciu*” conținute în „*Lege*”.**

35. În cazul în care neglijența în serviciu a subiectului special al infracțiunii nu s-ar raporta la obligațiile de serviciu prevăzute de o lege, s-ar ajunge la situația ca elementul material al infracțiunii să fie configurat atât de către legiuitor, cât și de către alte entități publice, **inclusiv persoane juridice de drept privat, în cazul fișei postului, ceea ce nu este de acceptat în sistemul juridic de drept penal.**

36. Mai mult, din perspectiva tehnicii legislative, normele înscrise la art.329 CP RM sunt *norme incomplete (de blanchetă)*. Potrivit regulii generale, *normele incomplete nu pot fi aplicate de sine stătătoare*. Acestea trebuie aplicate în cumul cu alte norme. *In concreto*, ele trebuie însoțite de *norme completatoare*. Cele din urmă norme conferă viabilitate normelor incomplete. **În sensul legii penale, normele completatoare conferă ilegalitate faptei stipulate în textul normei incomplete (normei penale)**. Pe cale de consecință, *lipsa normei completatoare duce la inaplicabilitatea normei de incriminare incomplete*. În caz contrar, calificarea se va considera a fi efectuată doar în baza normei incomplete, lucru inadmisibil.

37. Cu privire la acest aspect sunt relevante statuările instanței de contencios constituțional a României expuse în Decizia referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 248 din Codul penal din 1969, ale art.297 alin.(1) din Codul penal și ale art. 13³ din Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, nr.392 din 6 iunie 2017: „*Efectul dispoziției de trimitere constă în încorporarea ideală a prevederilor la care se face trimiterea în conținutul normei care face trimitere. Se produce astfel o împlinire a conținutului ideal al normei care face trimiterea cu prescripțiile celui alt text. În lipsa unei atari operații, legiuitorul ar fi încadrat, evident, acest text în forma scrisă a textului care face trimitere*”.

38. Astfel este important de reținut, că odată cu aplicarea *normei de blanchetă* are loc și aplicarea normei concrete din actul normativ extrapenal, la care *norma de blanchetă*, explicit sau implicit, face trimitere. Din aceste considerente, actul extrapenal potențial aplicabil trebuie să aibă forță juridică, adică să fie publicat în M.O. Din cauza viciului de calitate a prevederilor contestate nu se exclude ca sistemul de referință al normei de drept penal să fie un act extrapenal fără forță juridică, ceea ce generează aplicare extensiv defavorabilă a legii penale, contrar art. 7 CEDO.

39. Așadar, sintagma „*a obligațiilor de serviciu*” este redactată într-o tehnică legislativă deficitară, *lipsită de claritate și previzibilitate* și impune o obligație generală de a respecta un număr nedefinit de acte normative astfel încât *elementul material* al infracțiunii este configurat și de **persoane juridice de drept privat (în cazul fișei postului)**, deoarece nu sunt incriminate fapte

concrete, ceea ce încalcă principiul legalității și proporționalității, care guvernează dreptul penal. Stabilirea faptelor a căror săvârșire constituie infracțiune este lăsată, în mod arbitrar, la libera apreciere a organului de urmărire penală, fără ca legiuitorul să stabilească criteriile și condițiile necesare operațiunii de constatare și sancționare a infracțiunilor. Totodată, în lipsa unei reprezentări clare a elementelor care constituie infracțiune, judecătorul însuși nu dispune de reperatele necesare în aplicarea și interpretarea legii, cu prilejul soluționării cauzei.

40. Prin urmare, textul „a obligațiilor de serviciu” din alin. (1) al art. 329 din Codul penal, care nu se raportează la obligațiile de serviciu reglementate expres prin lege, contravine **articolului 22 din Constituție** separat și combinat cu **articolul 1 alin. (3)**, care garantează **principiul legalității incriminării și al legalității pedepsei penale și articolul 23 alin. (2) din Constituție**, care instituie **criteriile de calitate pe care trebuie să le îndeplinească o lege**.

41. În alt context, scoatem în evidență, că prevederile legale criticate se află la originea încălcării **art. 16 coroborat art. 22 din Constituție**, având în vedere următoarele considerente.

42. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că **principiul egalității de tratament este încălcat atunci când situațiile comparabile sunt tratate în mod diferit sau când situațiile diferite sunt tratate în același mod** (Hotărârea Curții Constituționale nr.20 din 04.07.2018).

43. Datorită viciului de calitate, norma penală de incriminare a *neglijenței în serviciu* se aplică în „**același mod**” în „**situații diferite**”: 1) în situația în care *elementul material* al infracțiunii este configurat de către **legiuitor** ca efect a adoptării unor **norme completatoare** care însoțesc **norma de blanchetă** și prin care se stabilește cercul „**obligațiilor de serviciu**”; 2) în situația în care *elementul material* al infracțiunii este configurat de către **persoane juridice de drept privat (în cazul fișei postului)**, ca efect a adoptării unor **norme completatoare** care însoțesc **norma de blanchetă** și prin care se stabilește cercul „**obligațiilor de serviciu**” cu **încălcarea art. 22 din Constituție**. Acest tratament este **lipsit de un scop legitim și nu are o justificare obiectivă și rezonabilă**.

44. Așadar, textul „a obligațiilor de serviciu” din alin. (1) al art. 329 din Codul penal, contravine articolului 16 combinat cu articolul 22 din Constituție, fiind **încălcat principiul egalității de tratament**, așa după cum acest principiu a dezvoltat în jurisprudența Curții Constituționale.

IV – CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

45. În baza celor invocate, solicităm Curții Constituționale să admită excepția de neconstituționalitate și să declare neconstituționale prevederile articolului 329 alin. (1) din Codul penal în partea ce ține de sintagma „**a obligațiilor de serviciu**”, care contravine **articolului 22 din Constituție** separat și combinat cu **articolul 1 alin. (3), 16, 23 alin. (2) din Constituție**.

V – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

46. Nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate. Textul „a obligațiilor de serviciu” din alineatul (1) al articolului 329 din Codul penal nu a fost supus controlului constituționalității de către Curtea Constituțională.

VI - LISTA DOCUMENTELOR

47. La sesizare se anexează Rechizitoriul întocmit în cauza penală.

VII – DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

48. Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul Chișinău

Data 9 aprilie 2024

V. Miroșan

(Semnătura autorului sesizării sau a reprezentantului)

Dosarul nr.1-353/2023
1-23021611-12-1-10022023

ÎNCHEIERE

10 aprilie 2024

mun.Chișinău

Judecătoria Chișinău (*sediul Buiucani*)

Instanța compusă din:

Președintele ședinței, judecător

Grefier

Olga Bejenari

Melisa Gaidanov

Cu participarea:

Procurorului

Tatiana Prepeliță

Avocaților în interesele inculpatului Vasile Nicoară, Vitalie Tabîrță, Vladimir Răcilă

Inculpatului

Petru Carp

examinând în ședința de judecată publică, cauza penală de învinuire a lui Carp Petru de comiterea infracțiunii prevăzute de art.329 alin.(2) lit.a) Cod penal,

a constatat:

În procedura Judecătoriei Chișinău (*sediul Buiucani*) se află înregistrată pe rol cauza penală de învinuire a lui Carp Petru de comiterea infracțiunii prevăzute de art.329 alin.(2) lit.a) Cod penal.

În ședința de judecată, avocatul Vasile Nicoară în interesele inculpatului a înaintat cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a sintagmei „*obligățiilor de serviciu*” din alin.(1) al articolului 329 Cod penal or, în opinia autorului cererii, aceasta este contrară prevederilor art.22 di Constituție separat și în coroborare cu art.1 alin.(3), 16, 23 alin.(2) din Constituția Republicii Moldova.

În motivarea poziției privind încălcarea unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituției, invocă autorul cererii că, există incertitudinea cu privire la constituționalitatea prevederilor vizate, care urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei.

Susține autorul sesizării că, prevederile supuse controlului constituționalității, nu corespund standardului de claritate și predictibilitate cerut de Legea fundamentală, având în vedere sintagma criticată, în pofida efortului depus de Curtea Supremă de Justiție în vederea asigurării aplicării corecte și uniforme a legislației, care reglementează examinarea cauzelor penale, privind neglijența în serviciu. În consecință, unele persoane sunt judecate pentru faptul că ar fi îndeplinit necorespunzător obligațiile de serviciu prevăzute în fișa postului. La rândul său,

14

îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu, presupune săvârșirea de către persoana publică a unor activități pentru a îndeplini obligațiile sale de serviciu, însă în mod defectuos. Astfel, subiectele chemate să aplice legea penală raportează latura obiectivă a infracțiunii de neglijență în serviciu la fișa postului. Așadar, din cauza viciului de calitate a normei penale, se îngerează faptul că în materie penală, principiul legalității incriminării impune ca numai legiuitorul primar să poată stabili conduita pe care destinatarul legii este obligat să o respecte.

De asemenea, indică avocatul Nicoară Vasile că, interpretarea normei de incriminare a infracțiunii de neglijență în serviciu, inclusiv prin prisma practicii uniforme impusă de Curtea Supremă de Justiție, denotă că „obligațiile de serviciu” nu poate fi percepută decât în contextul „situației de serviciu” a subiectului infracțiunii.

Consideră că elementul material al infracțiunii de neglijență în serviciu, în contextul sintagmei „a obligațiilor de serviciu”, este expus într-o formulă extrem de vagă.

De asemenea, făcând referire la constatările Curții Constituționale din Hotărârea nr.33 din 07.12.2017, indică autorul cererii că , răspunderea pentru infracțiunea de neglijență în serviciu nu poate interveni pentru orice încălcare de către persoanele publice a obligațiilor de serviciu, fără a da o justă apreciere caracterului actului normativ din care emană. Or, este necesar un anumit raport de proporționalitate între caracterul actului normativ în care se regăsește „obligațiile de serviciu” a persoanei publice și comportamentul prin care aceste obligații se încalcă și îmbracă forma ilicitului penal.

În opinia autorului cererii, scopul legiuitorului a fost de a circumscrie legea penală de incriminare a neglijenței în serviciu la cercul obligațiilor de serviciu conținute în lege. Iar în cazul în care neglijența în serviciu a subiectului special al infracțiunii nu s-ar raporta la obligațiile de serviciu prevăzute de o lege, s-ar ajunge la situația ca elementul material al infracțiunii să fie configurat atât de către legiuitor, cât și de către alte entități publice, inclusiv persoane juridice de drept privat, în cazul fișei postului, ceea ce nu este de acceptat în sistemul juridic de drept penal.

Susține avocatul Nicoară Vasile că sintagma „a obligațiilor de serviciu” este redactată într-o tehnică legislativă deficitară, lipsită de claritate și previzibilitate și impune o obligație generală de a respecta un număr nedefinit de acte normative, astfel încât elementul material al infracțiunii este configurat și de persoane juridice de drept privat (în cazul fișei postului), deoarece nu sunt incriminate fapte concrete, ceea ce încalcă principiul legalității și proporționalității, care guvernează dreptul penal, stabilirea faptelor a căror săvârșire constituie infracțiune este lăsată în mod arbitrar, la libera apreciere a organului de urmărire penală, fără ca legiuitorul să stabilească criteriile și condițiile necesare operațiunii de constatare și sancționare a

15

infracțiunilor. Totodată, în lipsa unei reprezentări clare a elementelor care constituie infracțiune, judecătorul însuși nu dispune de reperatele necesare în aplicarea și interpretarea legii, cu prilejul soluționării cauzei.

Astfel, consideră autorul cererii că textul „a obligațiilor de serviciu” din alin.(1) al art.349 din Codul penal, care nu se raportează la obligațiile de serviciu reglementate expres prin lege, contravine art.22 din Constituție separat și combinat cu art.1 alin.(3), care garantează principiul legalității incriminării și al legalității pedepsei penale și art.23 alin.(2) din Constituție, care instituie criteriile de calitate pe care trebuie să le îndeplinească o lege.

Avocații Vasile Nicoară, Vitalie Tabîrță, Vladimir Răcilă în interesele inculpatului, în ședința de judecată au susținut integral cererea cu referire la sesizarea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a unor sintagme din textul art.329 alin.(1) Cod penal.

Procurorul Prepeleț Tatiana, în ședința de judecată, privitor la ridicarea excepției de neconstituționalitate, a declarat că nu a fost indicat dacă a fost înregistrată cererea la Curtea Constituțională.

Audiind participanții la proces, studiind materialele din dosar, instanța de judecată consideră necesar de a admite sesizarea privind excepția de neconstituționalitate depusă de avocatul Vasile Nicoară, reieșind din următoarele considerente.

În conformitate cu dispoziția art.7 alin.(3) Cod de procedură penală, dacă, în procesul judecării cauzei, instanța constată că norma juridică ce urmează a fi aplicată contravine prevederilor Constituției și este expusă într-un act juridic care poate fi supus controlului constituționalității, judecarea cauzei se suspendă, se informează Curtea Supremă de Justiție care, la rândul său, sesizează Curtea Constituțională.

Conform Hotărârii Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016 privind interpretarea articolului 135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova, excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu.

Înalta Curte a statuat că, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate se prezintă Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza, în temeiul aplicării directe a articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova.

Totodată, judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

- a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;
- b) excepția este ridicată de către una dintre părți sau de reprezentantul acesteia ori de către instanța de judecată din oficiu;
- c) prevederile contestate urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei;
- d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Drept urmare a celor menționate, ținând cont de faptul că, obiectul sesizării intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, fiind o lege organică, excepția a fost ridicată de avocatul în interesele inculpatului, prevederile contestate eventual urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei, iar, anterior, Curtea Constituțională nu s-a pronunțat în privința sintagmei „a obligațiilor de serviciu” din prevederile art.329 alin.(1) din Codul penal, care se invocă a fi neconstituționale.

Raportând prevederile legale citate la speță, instanța de judecată reține că, sunt întrunite condițiile indicate în Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din data de 09.02.2016.

În acest context, instanța notează că, în speță, instanța de judecată consideră oportună verificarea constituționalității prevederilor articolului 329 alin.(1) Cod penal, sub aspectul corespunderii sintagmei „a obligațiilor de serviciu” cu prevederile art.22 separat și în coroborare cu art.1 alin.(3), 16, 23 alin.(2) din Constituția Republicii Moldova.

Din aceste considerente, ținând cont că prevederile din art.329 alin.(1) Cod penal, solicitate a fi supuse controlului de constituționalitate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei dedusă judecării, având în vedere că judecătorul nu trebuie să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normei contestate, instanța urmează să admită solicitarea avocatului Vasile Nicoară privind sesizarea Curții Constituționale în vederea ridicării excepției de neconstituționalitate a prevederilor articolului 329 alin.(1) Cod penal.

În acest context, conducându-se de prevederile art.135 alin.(1) lit.d) al Constituției, art.7 alin.(3¹), (3²) și (3⁴), art.342 Cod de procedură penală, instanța de judecată, -

d i s p u n e:

Se admite cererea avocatului Vasile Nicoară în interesele inculpatului Carp Petru privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art.329 alin.(1) din Codul penal.

Se remite în adresa Curții Constituționale prezenta Încheiere, Cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate, Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate; copia rechizitoriului; copia procesului-verbal al ședinței de judecată, pentru examinare conform competenței.

Se suspendă dezbaterile judiciare până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate.

Încheierea este definitivă, însă argumentele privind dezacordul cu aceasta pot fi invocate în apel sau, după caz, în recurs împotriva hotărârii în fond.

**Președintele ședinței,
judecătorul**

Olga Bejenari